

## **PROGRAM WŁASNY**

**„PRZEDSZKOLAKOM BLISKA OCHRONA ŚRODOWISKA”**

Opracowały: mgr Dorota Majcher  
mgr Iwona Cygnarowska

## Wstęp

„Edukacja ekologiczna” - opiera się na przekazywaniu informacji o zjawiskach przyrodniczych, poznaniu przyczyn degradacji przyrody - zanieczyszczenia wód, lasów, atmosfery, skażenia gleby. Jest to formowanie wiedzy oraz rozwijanie chęci podejmowania działań, zmierzających do ochrony środowiska.

Jednym z czynników aktywizujących dzieci jest kontakt z przyrodą, która jest bogatym źródłem przeżyć, wrażeń, doznań. Bezpośrednie zetknięcie dziecka z przyrodą wywołuje u niego chęć aktywnego działania w niej. Predyspozycje u dzieci w wieku przedszkolnym, do rozpoczęcia zajęć z zakresu edukacji ekologicznej na poziomie wychowania przedszkolnego stanowią ważny czynnik dla kształcenia świadomości dziecka. Edukacja ekologiczna rozwija u dzieci zdolność odczuwania piękna przyrody, uczy troski o zwierzęta i rośliny i chęci podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska. Propagowanie świadomości i ekologicznego stylu życia jest celem niezwykle istotnym i nabiera coraz większego znaczenia dla wychowania dzieci. W wieku przedszkolnym warto pokazywać maluchom jak rozwijać zainteresowania przyrodnicze. Kontakt z przyrodą w różnych jej formach uwrażliwia dziecko na otoczenie, emocje i świat. Jest znakomitym źródłem dostrzegania jej w codziennym życiu, podczas spacerów i wycieczek, obserwacji zjawisk atmosferycznych, zmian zachodzących w kolejnych porach roku. Przyroda, oferuje bogactwo różnorodnych bodźców, oddziałujących na doznania i wrażliwość dzieci. Świat przyrody jest piękny, fascynujący kolorowy i nieustannie zmieniający się. Wszechstronny rozwój naszego dziecka płynie właśnie z obcowania z tym światem. Świat, którego jesteśmy częścią od którego jesteśmy uzależnieni i poddani jego rytmowi, jest źródłem podstawowych symboli: żywołów, barw, zapachów, wrażeń dotykowych, wzrokowych, słuchowych i dźwiękowych. Wzbudza to u dzieci zainteresowanie, wywołuje podziw, radość i zachwyty.

Przyroda stanowi wielki potencjał wychowawczy, to właśnie różne zjawiska przyrodnicze wywołują u dziecka pasję badawczą i poznawczą. Wzmacniają intelekt i wrażliwość dziecka na otaczający go świat. Kontakt z przyrodą pobudza jego zainteresowania światem ożywionym i nieożywionym, ćwiczy spostrzegawczość, uwagę, rozwija zmysł obserwacyjny. Dziecko obcując z przyrodą rozwija w sobie poczucie estetyki i piękna, dzięki której doznaje wielu subtelnych i radosnych przeżyć. Dzieci zainteresowane światem przyrodniczym poszukują źródeł z których mogą czerpać wiedzę. W trakcie działań w środowisku naturalnym kształtują się postawy ochrony o świat przyrody, co przyniesie korzystne efekty w przyszłości.

### Zadania przedszkola:

1. Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju.
2. Wspieranie samodzielnej, dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań.
3. Przygotowanie do rozumienia emocji, uczuć własnych i innych ludzi oraz dbanie o zdrowie psychiczne realizowane poprzez wykorzystywanie naturalnych sytuacji pojawiających się w przedszkolu oraz sytuacji zadaniowych uwzględniających treści, adekwatne do intelektualnych możliwości i oczekiwań rozwojowych dzieci.

4. Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka ,w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania ,ruchu ,środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki.

5. Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną ,samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego adekwatnych do etapu rozwoju dziecka.

6. Współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka.

### **Charakterystyka programu:**

Tworząc ten program wykorzystaliśmy fakt, iż wiek przedszkolny dziecka jest adekwatny do zapoznania dzieci ze środowiskiem społeczno przyrodniczym, a tym samym do wprowadzenia edukacji ekologicznej w przedszkolu. Dzieci w tym wieku szybko się uczą, przyswajają nowe wiadomości i normy postępowania. Edukacja ekologiczna prowadzona na poziomie wychowania przedszkolnego będzie stanowić dalsze podłoże do pracy z dziećmi w szkole. Program ten nie zawiera podziału na grupy wiekowe i jest przeznaczony dla dzieci w wieku przedszkolnym od trzech do sześciu lat. Prowadzenie zajęć z edukacji ekologicznej ułatwia dzieciom zrozumienie wiedzy zgodnie z ich: możliwościami, potrzebami i zainteresowaniami.

Program określa organizację procesu wychowawczo - dydaktycznego jakim jest wspieranie całościowe rozwoju dziecka w sferze jego własnych możliwości: fizycznych, emocjonalnych, społecznych oraz poznawczych .Program wyznacza celowe podejmowanie działań dziecka i nauczyciela. Zawiera treści i wiadomości, które dziecko zdobędzie w wyniku podjętych działań wychowawczo - dydaktycznych precyzującą strategię pracy nauczyciela .

Program „Przedszkolakom Bliska – Ochrona Środowiska” dotyczy działań organizacji zadań wychowawczo - dydaktycznych w przedszkolu. Program ten umożliwi przygotowanie dzieci do życia w zgodzie z przyrodą i uświadomi, że jednym z najistotniejszych problemów współczesnej cywilizacji jest konieczność wykazywania troski o środowisko przyrodnicze i poczucia odpowiedzialności za los ziemi.

### **Program ten składa się z następujących części:**

1. Wstęp
2. Zadania przedszkola
3. Charakterystyka programu
4. Główne cele programu
5. Cele edukacyjne ogólne
6. Cele edukacyjne szczegółowe
7. Procedury osiągnięcia celów
8. Treści programowe
9. Ewaluacja programu
10. Plan organizacji działań edukacyjnych zadań wychowawczo - dydaktycznych.

**Czas realizacji programu :**

- od 15.09.2022r. do 30.06.2023r

**Miejsce realizacji :**

- w sali przedszkolnej
- zajęcia odbywać się będą w terenie (ogród przedszkolny, park ) itp.

**Częstotliwość zajęć:**

- dwa razy w tygodniu .

**Główne cele programu :**

- 1.Ukazanie piękna otaczającego świata poprzez tworzenie okazji do bliskich kontaktów z przyrodą.
2. Podnoszenie świadomości ekologicznej dziecka , rozwijanie jego wrażliwości i motywacji do ochrony środowiska przyrodniczego.
- 3.Wsparcie rozwoju dziecka w odkrywaniu środowiska naturalnego ,nabywaniu nowych doświadczeń i umiejętności oraz kształtowanie postaw ekologicznych.

**Cele edukacyjne ogólne :**

- 1.Rozwijanie spostrzegania zjawisk atmosferycznych i przyrodniczych występujących w przyrodzie, w toku bezpośredniej i pośredniej obserwacji w różnych porach roku.
- 2.Rozbudzanie wrażliwości na piękno i estetykę przyrody. Zdobywanie wiedzy na temat ekologii i przyrody poprzez: literaturę, ekspresję słowną, ruchową, muzyczną i plastyczną (i inne) .
- 3.Organizowanie wycieczek , spacerów i zajęć badawczych w terenie.
- 4.Nabywanie umiejętności troszczenia się o zwierzęta i opiekowanie się roślinami.
- 5.Zapoznanie z zagrożeniami występującymi w przyrodzie wynikającymi z rozwoju cywilizacji i działalności człowieka : zanieczyszczenia powietrza ,wody i gleby.
- 6.Stymulowanie dziecięcej aktywności, wrażliwości i szacunku w kształtowaniu poczucia odpowiedzialności za stan czystości środowiska przyrodniczego.
- 7.Zapoznanie ze sposobami niwelowania niekorzystnych zmian mających wpływ na przyrodę poprzez podejmowanie działań proekologicznych.
- 8.Kształtowanie nawyku segregowania i powtórnego wykorzystania odpadów .
- 9.Zaangażowanie rodziców do współpracy z przedszkolem na rzecz działań ekologicznych sprzyjających ochronie przyrody poprzez: zbieranie nakrętek.
- 10.Wykorzystywanie zmysłów w poznawaniu otoczenia przyrodniczego. Wzbudzanie u dzieci refleksji dotyczącej otaczającej przyrody.

### **Cele edukacyjne szczegółowe: dziecko:**

1. Wykazuje zainteresowanie, rozpoznaje i nazywa obserwowane zjawiska atmosferyczne występujące w przyrodzie w poszczególnych porach roku.
2. Uczestniczy w spacerach i wycieczkach dokonując obserwacji zmian zachodzących w przyrodzie w zależności od pory roku .
3. Aktywnie uczestniczy w zabawach eksperymentalnych i badawczych ,poznając właściwości wody, lodu, śniegu.
4. Interesuje się zwierzętami i roślinami . Zna nazwy roślin i zwierząt. Wie jak opiekować się zwierzętami i roślinami .
5. Zna przyczyny i skutki zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego. Potrafi segregować odpady. Podejmuje działania ochrony środowiska naturalnego.
6. Dostrzega wpływ działalności człowieka na przyrodę – zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Rozumie znaczenie przyrody dla człowieka.
7. Rozumie treść wierszy i teksty piosenek o tematyce przyrodniczo - ekologicznej.
8. Recytuje wiersze i śpiewa piosenki o tematyce przyrodniczo – ekologicznej.
9. Przedstawia w pracach plastycznych zjawiska przyrodnicze inspirowane dokonanymi obserwacjami, literaturą , muzyką i wyobraźnią.
10. Tworzy dowolne kompozycje z różnorodnego materiału przyrodniczego .
11. Bierze udział w akcjach ekologicznych organizowanych ,w przedszkolu na rzecz ochrony środowiska.
12. Przygotowuje się i uczestniczy w konkursach ekologiczno – przyrodniczych.

### **Procedury osiągnięcia celów:**

Sformułowane powyższe cele edukacyjne ogólne i szczegółowe są ze sobą ściśle powiązane . Warunkiem osiągnięcia zrealizowania założonych celów w programie, jest dobór przez nauczyciela odpowiednich metod i form pracy do prowadzenia zajęć wychowawczo - dydaktycznych. Realizując program wymagane jest zastosowanie różnorodnych metod pracy, które przyczynią się do rozwijania spostrzegania, myślenia i wyobraźni u dzieci. Jednocześnie zaangażują dzieci do podejmowania skutecznej odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego. Właściwy dobór metod i form pracy umożliwi dzieciom zrozumieć wiedzę i opanować umiejętności związane z ochroną środowiska przyrodniczego, wytworzy silną więź z przyrodą , która pomoże ukształtować właściwą postawę ekologiczną.

Metody i formy pracy będą dostosowane do możliwości rozwojowych i potrzeb dziecka. W czasie prowadzonych zajęć będą stosowane następujące :

## **Metody pracy:**

1. Metody podające: opowiadania, pogadanki, wiersze, piosenki, pobudzanie do formułowania pytań stawianych przez dzieci. Metoda projektu, instrukcje i objaśnienia. Burza mózgów
2. Metody problemowe: zajęcia w plenerze, obserwacje, przeprowadzanie doświadczeń, eksperymentowanie.
3. Metody aktywnego działania: zabawy, twórczość plastyczna pozwalająca na rozwijanie własnej inicjatywy, spacerowanie, wycieczki.

## **Formy pracy:**

1. Wycieczki i spacerowanie do różnych ekosystemów .
2. Wystawy tematyczne .
3. .Udział w różnych akcjach ekologicznych na rzecz ochrony środowiska.
4. Podejmowanie prac praktycznych na rzecz ochrony środowiska „Sprzątanie świata”
5. Sadzenie roślin.
6. Udział w konkursach o tematyce ekologicznej.
7. Wzbogacanie kąpki przyrody .

## **Środki dydaktyczne:**

1. Plansze demonstracyjne, zdjęcia, ilustracje.
2. Czasopisma i albumy przyrodnicze.
3. Literatura .
4. Płyty CD z utworami muzycznymi
5. Okazy przyrodnicze.
6. Surowce wtórne.
7. Lupy.

## **Treści programowe :**

W programie zawarte zostały następujące treści programowe:

1. Posługiwanie się pojęciami odnoszącymi się do następstw czasu : w tym nazw pór roku, dni tygodnia i miesięcy.
2. Posługiwanie się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych.
3. Emocjonalna wartość otoczenia przyrodniczego jako źródła satysfakcji estetycznej.
4. Przybliżenie i ułatwienie poznawania wybranych środowisk przyrodniczych.
5. Odkrywanie funkcjonalności świata przyrody, zgodnej z przeżyciami dzieci .
6. Rozumienie świata przyrodniczego i nagromadzonych w nim wartości.

Treści programowe z zakresu edukacji przyrodniczo - ekologicznej zostały podzielone na sześć działań organizacyjnych. Pierwszy dział zawiera propozycje zajęć z czterech pór roku. Treści tych działań dotyczyć będą występujących zjawisk atmosferycznych i dostrzegania zmian zachodzących w przyrodzie w zależności od pory roku: jesieni, zimy, wiosny i lata. Drugi dział dotyczy przybliżenia dziecku świata flory i fauny. Trzeci obszar to zapoznanie dzieci z żywiołami występującymi w przyrodzie i jego zagrożeniami. Czwarty dział to podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska. Piąty obszar to

organizowanie działań rozwijających sferę intelektualną, ruchową i twórczą dziecka .Szósty obszar to ogólne działania dotyczące realizacji programu. Treści zawarte w programie stanowią całość planowanych czynności dziecka, które mają za zadanie doprowadzić do zmian w jego postrzeganiu otaczającego go świata przyrodniczego i zrozumienia treści programowych. Stwarzają uzyskanie przez dzieci wiedzy i praktycznych umiejętności na temat ekologii. Treści dobrane są w taki sposób, by wzbudzały wśród dzieci zainteresowanie, stymulowały do myślenia i działania. Treści programu należy wprowadzać adekwatnie do możliwości i potrzeb dzieci. Istotą jest to aby dziecko podczas realizacji tego programu zdobywało nowe umiejętności nie odczuwając trudu uczenia się. Określone działania organizacyjne przedstawione są , w poniższym planie działań wychowawczo - dydaktycznych:

## **Plan organizacji działań realizacji zadań wychowawczo - dydaktycznych :**

### **I. Dostrzeganie zjawisk występujących w przyrodzie w kolejnych porach roku**

#### **1. Jesień**

- Rozpoznawanie gatunków drzew w najbliższym środowisku przyrodniczym, w czasie spacerów i wycieczek. Nazywanie drzew na podstawie ilustracji.
- Dostrzeganie i nazywanie kolorów jesiennych liści, podczas wyjść do ogrodu przedszkolnego, spacerów do parku i po najbliższej okolicy.
- Zbieranie liści , kasztanów, żołędzi, szyszek, jarzębiny ,orzechów do kącika przyrody.
- Układanie dowolnych kompozycji z liści i wykonywanie jesiennych bukietów.
- Zrozumienie przyczyn zjawiska opadania i usychania liści.
- Wykorzystywanie darów jesieni ,w czasie zajęć i zabaw dydaktycznych .
- Układanie dowolnych kompozycji z materiałów przyrodniczych wg. inwencji twórczej dziecka i pomocy nauczyciela.
- Wykorzystywanie plonów jesieni do zajęć kulinarnych .Wykonanie sałatki owocowej i jarzynowej.
- Określanie stanów pogody charakterystycznej dla jesieni : wiatry jesiennie, mgły, deszcze ,obniżenie temperatury powietrza, krótszy dzień .
- Dostrzeganie zmian charakterystycznych dla wczesnej i późnej jesieni ,postępowanie się określeniami „złota jesień”, „szaruga jesienna”.
- Rozpoznawanie dźwięków dotyczących zjawisk atmosferycznych: (słuchanie szumu wiatru, szelestu liści, opadów deszczu ,ulewy).

#### **2. Zima**

- Obserwacja przyrody zimą w czasie spacerów do parku ,po ogrodzie przedszkolnym i po najbliższej okolicy.
- Spostrzeganie piękna zimowej aury - ośnieżonych drzew, wirujących płatków śniegu, zwisających sopli lodu. Dzielenie się spostrzeżeniami i odczuciami na temat krajobrazu zimą po powrocie ze spacerów.
- Dostrzeganie zjawisk atmosferycznych i ich nazywanie :opady śniegu, szron, szadź, zamiecie śnieżne ,zamarzanie wody ,powstawanie sopli lodowych. Obserwacja płatków śniegu , szronu za pomocą lupy.
- Udział w doświadczeniach i zabawach eksperymentalnych z wykorzystaniem śniegu. Badanie właściwości fizycznych śniegu. Dostrzeganie przyczyn zanieczyszczenia śniegu.
- Organizowanie zabaw ruchowych na śniegu : lepienie bałwana rzucanie śnieżkami do celu.
- Określanie nazw ptaków zimujących w naszym kraju .

#### **3.Wiosna**

- Dostrzeganie występowania częstych zmian atmosferycznych wiosną :topnienie śniegu i lodu, wyższa temperatura, dłuższe dni

- Dostrzeżenie zmian zachodzących w przyrodzie wiosną - rozkwitanie drzew, krzewów. Pojawianie się pąków na drzewach i krzewach - zwrócenie uwagi na wygląd drzew, krzewów i kwiatów w czasie wycieczek i spacerów .
- Zapoznanie ze zwiastunami wiosny – dostrzeżenie pojawiania się pierwszych wiosennych kwiatów.

#### **4. Lato**

- Dostrzeżenie warunków pogodowych mających wpływ na przyrodę - wysokie temperatury, które są przyczyną pożarów i susz lub zbyt duże opady
- Dostrzeżenie zjawisk atmosferycznymi występującymi latem – burza , tęcza .
- Rozpoznawanie charakterystycznych dźwięków (szum morza , burza)
- Poznawanie właściwości piasku poprzez zabawy
- Określanie i utrwalenie nazw kolejnych pór roku

### **II „Dbam o rośliny i zwierzęta i o nich pamiętam” . - Świat flory i fauny .**

#### **1. Roślinność**

- Zapoznanie z ekosystemami roślinnymi (sad, ogród, las, park, łąka, pole) .
- Rozpoznawanie i nazywanie: warzyw i owoców krajowych i egzotycznych.
- Zachęcanie do spożywania warzyw i owoców. Degustacja warzyw i owoców .
- Rozpoznawanie i określanie nazw grzybów jadalnych i trujących
- Prowadzenie doświadczeń w kąci przyrody (np. wysiew rzeżuchy, sadzenie cebuli) .Obserwacja rozwoju roślin-prowadzenie systematycznej obserwacji.
- Uświadomienie znaczenia roli wody, powietrza i słońca dla rozwoju roślin .
- Zapoznanie i nazywanie kwiatów wiosennych (sasanka , przebiśniegi , tulipany)
- Zrozumienie potrzeby ochrony roślin i przestrzeganie zakazu ich zrywania, deptania klombów z kwiatami , łamanie gałęzi drzew i niszczenia krzewów.

#### **2. Zwierzęta:**

- Nazywanie zwierząt domowych i hodowlanych, zwierząt żyjących w różnych środowiskach przyrodniczych. Zapoznanie z ich wyglądem na podstawie prezentowanych plansz dydaktycznych i podczas obserwacji w ich naturalnym środowisku (jeź, wiewiórka, ptaki )
- Poznanie zwyczajów ptaków i zwierząt: odlot ptaków jesienią, przylot wiosną, przygotowanie się zwierząt do zimy, budowanie wiosną gniazd .
- Dostrzeżenie potrzeb zwierząt domowych poprzez budzenie odpowiedzialności za ich zdrowie i komfort życia.
- Wskazywanie przykładów łamania praw zwierząt przez człowieka.
- Rozpoznawanie odgłosów niektórych zwierząt. Rozwiązywanie zagadek tekstowych i dźwiękowych.
- Poznanie roli owadów( pszczoła, mrówka ) i ich użyteczności dla ochrony przyrody i ludzi.

### **III.„Żywioty przyrody” - zapoznanie z przyczynami zagrożeń.**

#### **1.Woda.**

- Poznawanie znaczenia wody dla ludzi, zwierząt i roślin.
- Poznawanie właściwości wody i jej różnych stanów: skraplanie, zamiana wody w lód, topienie lodu.
- Opracowanie z dziećmi zasad oszczędzania wody w domu i przedszkolu. Zapoznanie ze sposobami oszczędzania wody :puszczenie małych strumieni wody przy wykonywaniu czynności higienicznych, branie prysznica zamiast kąpeli, zakręcanie kranów podczas mycia zębów ,nalewanie wody do kubeczków.



- Zapoznanie ze zbiornikami wodnymi występującymi w naturalnym środowisku (rzeki, jeziora, morze).
- Zapoznanie z przyczynami zanieczyszczenia wody przez ludzi.

## **2. Powietrze**

Organizowanie sytuacji mających na celu kształtowanie poczucia odpowiedzialności za stan czystości powietrza. Uświadomienie obowiązku zachowania jego dla przyszłych pokoleń.

- Dostrzeganie istnienia powietrza w otoczeniu - poznawanie właściwości powietrza
- Zabawy badawcze z balonem, wiatraczkiem, chorągiewką
- Wdychanie i wydychanie powietrza, dmuchanie na kartki, kolorowe piórka
- Poznanie źródeł zanieczyszczeń powietrza typu:
  - uświadomienie i zrozumienie dlaczego wzrost liczby samochodów stanowi zagrożenie dla ludzi i środowiska dymy z kominów , fabryki .

## **3. Ziemia.**

- Prowadzenie obserwacji gleby - obserwowanie zmian konsystencji ziemi w zależności od pory roku.
- Zrozumienie znaczenia gleby dla wzrostu organizmów w niej żyjących,
- Zanieczyszczenia i zatrucie gleby- zrozumienie szkodliwego oddziaływania odpadów na środowisko .
- Ukazanie skutków zaśmiecania lasów- rozmowa na temat wpływu odpadów na środowisko leśne.

## **4.Ogień**

- Zapoznanie z przyczynami powstawania pożarów.
- Przestrzeganie przed wypaleniem traw.
- Nie skuteczne gaszenie ogniska.
- Udział dzieci w alarmie przeciwpożarowym.

## **IV. „W trosce o przyrodę jestem - „Super ekologiem”.**

- Kształcenie umiejętności segregowania odpadów poprzez : zapoznanie z zasadami segregacji śmieci.
- Wykorzystywanie surowców wtórnych do zabaw i zajęć ( butelki plastikowe , rolki po ręcznikach papierowych )
- Udział w akcji pt: „Sprzątamy świat” .Porządkowanie terenu wokół przedszkola i ogrodu przedszkolnego.

## **V. „W poszukiwaniu przyrody” - działania aktywności intelektualnej, twórczej, estetycznej i ruchowej dziecka.**

- Zapoznanie z literaturą ,poezją ,utworami muzycznymi, nauka wierszy i piosenek o tematyce przyrodniczej i ekologicznej dotycząca każdej pory roku.  
Dobór odpowiedniej literatury i muzyki
- Zapewnienie dzieciom pobytu na powietrzu .Organizowanie aktywności ruchowej w otoczeniu przyrodniczym - zabawy ruchowe w ogrodzie przedszkolnym , spacerzy.
- Zainteresowanie wartościami wizualnymi, dźwiękowymi, bogactwem kolorów i kształtów przyrody , zwracanie uwagi na rozwój twórczości plastycznej dziecka w otoczeniu przyrodniczym ( różne wykorzystanie naturalnych materiałów, np. piasku, liści , kasztanów , żołądź, jarzębiny) .
- Łączenie utworów muzycznych z działalnością plastyczną dzieci np: „Cztery pory roku” - Vivaldiego .Malowanie farbami pejzażu jesieni, zimy ,wiosny i lata.

## **VI. „Ekologia- to przygoda”. - Ogólne działania realizacji programu.**

- Opracowanie kodeksu „ Znaczący Ekologii”
- Zorganizowanie wycieczki do „Egzotarium” w Sosnowcu lub do Nadleśnictwa .
- Zachęcanie dzieci do udziału w zbiorce , nakrętek , karmy dla zwierząt .
- Zbieranie czasopism ,literatury o tematyce przyrodniczej.
- „Co wiemy o ekologii?” przeprowadzenie quizu ekologicznego sprawdzającego wiedzę zdobytą w trakcie realizacji programu.

### **Ewaluacja programu:**

Realizacja programu umożliwia nauczycielowi dokonywanie systematycznej ewaluacji, poprzez:

- obserwację dzieci podczas realizowanych zajęć i zabaw.
- quizu ekologicznego „Co wiemy o ekologii?” sprawdzającego umiejętności zdobyte w trakcie realizacji programu
- prace dzieci
- scenariusze zajęć
- udział w konkursach .

Ewaluacja odnosi się nie tylko do zbierania danych o postawach wobec ochrony środowiska, umiejętnościach i wiedzy dzieci na temat edukacji ekologicznej. Ewaluacja potrzebna jest samemu nauczycielowi, który na jej podstawie ma możliwość dokonania autorefleksji swoich kompetencji, rozpatrywania wiedzy merytorycznej o wiedzy ekologicznej dziecka w wieku przedszkolnym. Ewaluacja programu prowadzona będzie na bieżąco i pod koniec roku szkolnego, uzyskane wyniki ewaluacji będą analizowane i wykorzystane do wprowadzenia zmian w programie.

### **Planowany efekty :**

Dziecko po realizacji programu będzie wykazywało takie umiejętności jak:

1. Będzie dostrzegało zmiany zachodzące w przyrodzie.
2. Dziecko wzbogaci zasób słownictwa z zakresu treści przyrody i ekologii.
3. Znało zasady ochrony środowiska i postrzegania zależności wpływu człowieka na środowisko.
4. Znało potrzeby zasad segregacji i wtórnego wykorzystania odpadów.
5. Dziecko będzie potrafiło opiekować się zwierzętami i dbać o rośliny .
6. Aktywnie uczestniczyło w działaniach mających na celu ochronę środowiska.

Szczególnie ważnym elementem tego programu jest zaangażowanie dzieci, rodziców i nauczycieli do realizacji tego programu. Wzbudzenie zainteresowania dziecka otaczającym światem, ciekawymi zjawiskami przyrodniczymi. Dziecko żyje w tym świecie obserwuje go i działa , a w miarę poszerzania jego kontaktów z otoczeniem przyrodniczym czyni to coraz skuteczniej. Aby dziecko wzrastało w poczuciu szacunku i podziwu dla piękna otaczającej nas przyrody , zależy to przede wszystkim od podejmowanych działań nauczycieli i rodziców. Kwintesencją programu z zakresu edukacji ekologicznej jest kształtowanie u dzieci poczucia odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego i społecznego. Zatem dobrze jest stwarzać dziecku możliwość do różnorodnych kontaktów z przyrodą i kreować postawy proekologiczne u dzieci od najmłodszych lat.

Zagadnienia i treści programowe, w programie zostały skorelowane zgodnie z Podstawą wychowania przedszkolnego w oparciu Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dziennik Ustaw z dnia 28 marca 2017 r. poz.59) .

#### **Literatura:**

1. L. Domka Ekologia w szkole, „Ekoraj” 1995, nr 6
- 2..Elżbieta Kędzior -Niczyporuk Wprowadzenie do Pedagogiki Zabawy .2003 r.
3. A. Górską,Wychowywać nowe społeczeństwo „Przyroda Polska” 1995, nr 11
- 4.G. Kutylowska,Ekologia w przedszkolu, Warszawa1997
- 5.Irena Dudzińska ,Teresa Fiutkowska„W co i jak się bawić”.
6. „Jak wychować przedszkolaka” - poradnik domowy dla rodziców.2009r
- 7.A. Krań – Schmid, Podróż kropli wody, Poznań 1995,
- 8.Wychowanie w przedszkolu – miesięcznik wrzesień 2007r.
- 9.Bliżej przedszkola – Wychowanie i Edukacja – Październik 2005 r
- 10.A. Brzeziński, Rady na odpady, czyli jak przeżyć inwazję śmieci, Białystok 1998,
11. E. J. Frątczak, Edukacja ekologiczna w przedszkolu, Bydgoszcz 1996,
12. E. Janik, Przyroda przeżywana i obserwowana z dziećmi przedszkolnymi, Warszawa 1980,